

2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: < http://www.aqa.ac.at/file_upload/MUW2009_Gutachterbericht.pdf > – Загол. з екрану. – Мова нім.

4. Billroth Th. *Über das Lehren und Lernen der Medicinischen Wissenschaften an den Universitäten der deutschen nation nebst allgemeinen Bemerkungen über Universitäten, eine culturhistorische Studie* / Theodor Billroth. – Wien, 1876. – 235 s.

5. Curricular Change in Medical Schools: How to Succeed / C. J. Bland, S. Starnaman, L. Wersal [et al.] // *Academical Medicine*. – 2000. – № 75(6). – P. 575–594.

6. Elliger T. *Die Mediziner Ausbildung in Osterreich, Analyse eines Studiengangs in seinem historischen und sozialen Kontext* / Tilman Elliger. – Munchen, 1986. – 250 s.

7. The Process of Defining a Profile of Student Competencies at the University of Vienna Medical School / P. Merl, G. S. Csanyi, P. Petta [et al.] // *Medical Education*. – 2000. – № 34(3). – P. 216–221.

8. Assessment at Austrian Medical Schools - Results of a 2007 Survey / H. Plass, L. W. Schuwirth, M. Killer [et al.] // *Zeitschrift für Medizinische Ausbildung*. – Witten, 2007. – № 2(3). – S. 41–56.

9. Proding W. *Studienreform Humanmedizin Innsbruck* / W. Proding // *Hochschulentwicklung*. – 2008. – № 3(3). –

S. 1–16.

10. Die Reform des Medizinstudiums an der Medizinischen Fakultät / Reibnegger G., Haas J., Neges H., Smolle J. // *Zeitschrift für Medizinische Ausbildung*. – Witten, 2008. – № 3(3). – S. 48–61.

11. Schober B. Young physicians' competences from different points of view / B. Schober, C. Spiel, R. Reimann // *Medical Teacher*. – 2004. – № 26(5). – P. 451–457.

12. Virtueller Medizinischer Campus Graz: eine e-Learning Umgebung wird 5 Jahre alt. / R. Staber, J. Smolle, P. Bauer [et al.]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: < <http://www.egms.de/en/journals/mbi/2007-7/mbi000095.shtml> > – Загол. з екрану. – Мова нім.

13. Stoffler G. *Reform des Studiums der Humanmedizin* / G. Stoffler, N. Mutz, J. Striessing. – Innsbruck: Universität Innsbruck, Medizinische Fakultät; 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: < http://www.i-med.ac.at/lehre/lehre/lehrinhalte/stuko_entwurf_01_2000.pdf > – Загол. з екрану. – Мова нім.

14. Trappl R. *Die theoretische und praktische Einführung in Wissenschaft und Medizin in einem speziellen Studienmodul* / R. Trappl, R. Marz // *Medizinische Ausbildung*. – 2002. – № 19(2). – S. 238–241.

УДК [616 – 089: 614. 25] = 161. 2

МАЙБУТНЬОМУ ЛІКАРЮ ДОСКОНАЛІ ЗНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**В. І. Ляховський, Д. Г. Дем'янюк, О. М. Люлька, О. П. Ковальов, І. І. Немченко,
М. О. Дудченко, В. П. Дмитренко**

Вищий державний навчальний заклад “Українська медична стоматологічна академія”, м. Полтава

PERFECT KNOWLEDGES OF THE UKRAINIAN LANGUAGE FOR FUTURE DOCTOR

**V. I. Liakhovskyi, D. H. Demyaniuk, O. M. Liulka, O. P. Kovaliov, I. I. Niemchenko,
M. O. Dudchenko, V. P. Dmytrenko**

Higher State Educational Establishment “Ukrainian Medical Stomatological Academy”, Poltava

Виконали поглиблений аналіз 256 письмових робіт студентів 4 та 6 курсів з навчальної дисципліни “Хірургія”. Метою роботи було вияснити, як студенти в процесі навчання використовують та поглиблюють знання рідної української мови. Цікавила будова тексту, ознаки тексту, зв'язок речень у тексті, послідовність викладу, використання мовних засобів, стиль мовлення, формування речень, дотримання правил правопису та пунктуації. Дійшли висновку, що при написанні тексту студенти допускають помітні помилки з розділу раціональної будови тексту, мови, стилю розповіді, правопису та пунктуації. Поглиблення знань рідної мови можна добитися шляхом частішого використання письмової форми контролю знань, систематичним розглядом допущених помилок.

© В. І. Ляховський, Д. Г. Дем'янюк, О. М. Люлька та ін.

The extended analysis of 256 writing works of the 4th and the 6th courses students on academic subject “Surgery” was done. The purpose of the work was to find out in what way students use and extend their knowledge of the native Ukrainian language in the process of study. Composition of a text, connection between sentences in the text, consequence of exposition, usage of the language means, style of narration, sentence composition, compliance of the writing system and punctuation were taken into account. To extend the knowledge of the native language may be succeeded by the partial usage of writing form of knowledge control and systematical examination of the mistakes.

Вступ. Відомий письменник, драматург, публіцист, фундатор літературної мініатюри, лікар А. П. Чехов говорив, що у людини повинно бути все прекрасне: мова, одяг, манери, поведінка. Це видимі зовнішні характеристики особистості. У поєднанні з психологічними: поміркованість, непохитна воля, цілеспрямованість, тверда громадянська позиція, прояви патріотизму, захисту національної ідеї – роблять особистість органічною, здатною вести за собою маси [1, 2, 3, 5]. До згаданого сьогодні дуже слушно додати ще одну характеристику – вільне глибоке володіння рідною українською мовою [4, 6]. Чим би не закінчилися жваві дискусії відносно мовної проблеми, варто завжди пам’ятати одне: мова є і залишиться головною характеристикою всякої нації. Розмова про інтернаціоналізм може вестися лише з позиції збагачення рідної мови.

Специфічність підготовки фахівців у медичному вузі не передбачає студентам постійно, у рамках передбачених програм, удосконалювати свої знання з рідної української мови. Переважна спрямованість усної форми навчання та контролю знань сприяє короткочасному виживанню знань з української мови, отриманих у середній школі. У викладачів та наставників, чий прагнення спрямовані перш за все на якість та глибину засвоєння специфічних знань, допущені студентами помилки в письмовій та в усній мові нерідко переходять у ряд непомічених, другорядних, не виправлених. Так реалізується “право” на їх вживання, поглиблення та повторення. А між тим, освіченість майбутнього фахівця – це якісний фон, на якому формується майбутній фахівець. Це особа, яка за своїми моральними та професійними обов’язками повинна нести в маси зразок завершеного, доброго, сучасного.

Мета дослідження. Поставили за мету в’яснити, як студенти в процесі навчання використовують та поглиблюють отримані знання рідної мови. А кінцевою нашою метою було визначити об’єм роботи, методикі праці з майбутніми фахівцями, студентами старших курсів навчання з наміром можливого усунення виявлених недоліків. Адже впродовж свого свідомого життя лікареві доведеться працювати з людьми, бути взірцем освіченості, людиною, яка засвоїла й зробила власним надбанням здобутки науки, культури, мистецтва. Успішно примножити, передати їх оточуючим вдається лише мовою спілкування за умов досконалого володіння рідною мовою.

Основна частина. Дослідження виконали шляхом аналізу письмових робіт під час проведення поточно-го контролю знань та підсумкового модульного контролю серед студентів 4 і 6 курсів з навчальної дисципліни “Хірургія”. Темі робіт добирали з програмного матеріалу. Пропонувалося письмово висвітлити ключові моменти з певного розділу хірургії. На початку викладу студенти мали перш за все акцентувати увагу на захворюваності та розповсюдженості захворювання, що має вагоме медичне та соціальне значення. Кульмінацією тексту мав бути виклад сучасних можливостей розпізнання хвороби, лікування хворих. У заключній частині тексту треба було коротко нагадати про можливість попередження захворювання на сучасному етапі розвитку суспільства.

Аналізували 256 робіт. Нас цікавили такі питання: будова тексту (текст-розповідь, текст-опис, текст-роздум). Ознаки тексту: тема, основна думка, короткий висновок, зв’язок речень у тексті, послідовність викладу, використання мовних засобів. Побудова тексту – наявність зав’язки, основної частини, розв’язки. Стиль мовлення – розмовний, науковий, художній, публіцистичний, діловий. Формування речень – непоширені речення, поширені, прості, складні. Дотримання основних правил правопису слів, основних правил пунктуації.

При викладі тексту 151 (56,9 %) студент вибрав текст-розповідь, 57 (22,2 %) – текст-опис, 48 (18,7 %) – текст-роздум. Вважаємо, що всі перераховані форми тексту мають право на використання і оцінені нами позитивно. Проте, вдаючись до тексту-роздуму, студенти змогли більш переконливо висвітлити знання розділу програми. Власні думки, що викладалися при цьому, дозволили судити про те, що матеріал глибоко засвоєний, осмислений і усвідомлений. Народилися нові думки, які дали можливість поглибити та закріпити вивчене.

Розмовний стиль викладу переважав і зустрівся в 220 (85,9 %) письмових роботах. У 42 (19,0 %) з них він схилився до побутового. Науковий стиль переважав у 36 (14 %) відповідях. Виходимо з того, що студенти під час навчання при написанні робіт повинні дотримуватися переважно наукового стилю викладу. Головна ознака тексту – тема та висновки, що випливають із тексту, висвітлені в 197 (76,9 %) роботах. Дотримувалися належної по-

слідовності викладу змісту, зв'язку речень – 114 (44,5 %) осіб. Мовні засоби, що підсилюють, відтіняють думку, сприяють кращому запам'ятовуванню, зустрілися рідко – у 29 (11,3 %) текстах. На нашу думку, цим мовним засобом скористалися творчі особистості. Враховуючи дефіцит часу, характер матеріалу, інші студенти до цього засобу не вдавалися. Виділення необхідних абзаців у повній мірі відмітили лише у 21 (8,6 %) текстах.

Великої уваги заслуговує питання побудови речень: непоширених, поширених, простих – з однією граматичною основою, складних, що мають кілька граматичних основ. Непоширених речень, які складаються з одного підмета та присудка – ми не відмітили. Правильно граматично побудовані поширені речення відмічено в 109 (42,5 %) роботах. Переважна більшість текстів викладена складними, ускладненими реченнями. Серед них переважають складнопідрядні. Складносурядні речення зустрілися в 56 (21,8 %) текстах. Нераціональне поєднання в одному реченні кількох підрядних частин мало місце в 48,3 % текстів, написаних із переважним використанням складнопідрядних речень. Вважаємо, що зміст такого речення важко сприймається, перевантажує уяву. Виклад тексту такими реченнями вважаємо недоцільним.

Стосовно правопису вимушені наголосити на таких неточностях. У 93 (36,3 %) текстах ігнорується велика буква. Речення розпочинається з малої літери або імпровізується друкована літера не виділена розміром серед інших. У 52 (20,3 %) відповідях не ставиться крапка в кінці речення. Схильність до по-

будови речень з однорідними членами відмічено в 22 (8,5 %) роботах. У переважній кількості однорідні члени речень розміщувалися після узагальнюючого слова й виділялися необхідними розділовими знаками. У випадках розміщення однорідних членів речення в середині або узагальнюючого слова за однорідними членами речення допускалися помилки в розміщенні розділових знаків. При викладі тексту вставні слова використані в 32 (12,5 %) текстах. Проте вони виділялися комами лише в 13 роботах. Були прийняті за вставні слова вирази “навіть”, “майже”, “приблизно” в 17 (6,6 %) письмових відповідях. Частини складносурядних речень не розділялися комами в 71 % текстів. Розміщення тексту на стандартному аркуші паперу А-4 виявилось з порушеннями в 93,2 % роботах. Нами відмічені помилки в правописі деяких префіксів, вживання апострофа та інші.

Отже, при написанні тексту – письмової відповіді на визначену тему в рамках поточного, підсумкового контролю знань – студенти вдаються до складних, переважно складнопідрядних речень.

Висновки: 1. Допускаються помітні помилки з розділу раціональної будови тексту, мови, стилю розповіді, правопису та пунктуації.

2. Головною причиною допущених помилок вважаємо переважаючу систему усних занять, надмірне захоплення технічними засобами навчання.

3. Поглиблення знань студентів з української мови можна добитися шляхом частішого використання письмової форми контролю знань, систематичним аналізом допущених помилок.

Література

1. Василюк В. М. Основи клінічного мислення / В. М. Василюк, Н. В. Кравчук, В. В. Василюк // Медична освіта. – 2004. – № 3–4. – С. 33–36.
2. Формування суспільної свідомості у студентів медичних вузів / І. О. Гіленко, Д. Г. Дем'янюк, В. І. Ляховський, О. А. Крижанівський // Медична освіта. – 2006. – № 4. – С. 39–42.
3. Дзяк Г. В. Педагогічні аспекти гуманітарного виховання у вищому навчальному закладі за роки незалежності (досвід Дніпропетровської державної медичної академії) / Г. В. Дзяк,

Т. О. Перцева, Т. В. Святенко // Медична освіта. – 2004. – № 2. – С. 17–23.

4. Коцюбинська Н. М. Український правопис у таблицях / Н. М. Коцюбинська, А. І. Коцюбинська. – Харків, 2007. – 64 с.

5. Литвинова О. Н. Методологічні особливості формування гуманітарних поглядів у студентів-медиків / О. Н. Литвинова, Н. О. Лісовська, Т. І. Андрієвська // Медична освіта. – 2003. – № 4. – С. 19–21.

6. Український правопис. – К. : Наукова думка, 2000. – 234 с.